EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 515 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Lietuvos nacionalinės reformų darbotvarkės su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Lietuvos stabilumo programos

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Lietuvos nacionalinės reformų darbotvarkės su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Lietuvos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo strategiją, kuria pradedamas 2020 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė ir įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Lietuva nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos;

(2) 2020 m. vasario 26 d. paskelbta 2020 m. Lietuvai skirta ataskaita[3]. Joje įvertinta Lietuvos pažanga, padaryta įgyvendinant 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas[4], veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais

[1] OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
[2] OL L 306, 2011 11 23, p. 25.
[3] SWD(2020) 514 *final*.
[4] OL C 301, 2019 9 5, p. 117.

metais priimtas rekomendacijas, ir Lietuvos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;

(3) 2020 m. kovo 11 d. Pasaulio sveikatos organizacija COVID-19 protrūkį oficialiai paskelbė pasauline pandemija. Dėl pandemijos piliečiai, visuomenė ir ekonomika pateko į ekstremalią didelio pavojaus visuomenės sveikatai situaciją. Ji kelia didžiulį spaudimą nacionalinėms sveikatos sistemoms, trikdo pasaulines tiekimo grandines, kelia finansų rinkų nestabilumą, lemia vartotojų paklausos sukrėtimus ir neigiamai veikia įvairius sektorius. Ji kelia grėsmę žmonių darbo vietoms, jų pajamoms ir įmonių verslui. Jos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas jau turi skaudžių pasekmių Europos Sąjungoje. 2020 m. kovo 13 d. Komisija priėmė komunikatą[5], kuriuo raginama užtikrinti suderintą ekonominį atsaką į krizę, įtraukiant visus nacionalinio ir Sąjungos lygmens suinteresuotuosius subjektus;

(4) kelios valstybės narės paskelbė nepaprastąją padėtį arba ėmėsi neatidėliotinų priemonių. Visos neatidėliotinos priemonės turėtų būti griežtai proporcingos, būtinos, ribotos trukmės ir atitikti Europos bei tarptautinius standartus. Joms turėtų būti taikoma demokratinė priežiūra ir nepriklausoma teisminė peržiūra;

(5) 2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė Komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo[6]. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliam ekonomikos nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, dabartinės sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteikia galimybę valstybėms narėms nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto;

(6) siekiant apriboti ir kontroliuoti pandemijos plitimą, padidinti nacionalinių sveikatos sistemų atsparumą, verslui bei namų ūkiams teikiamos paramos priemonėmis sušvelninti socioekonominius padarinius ir užtikrinti adekvačias sveikatos ir saugos sąlygas darbo vietoje, kad būtų galima atnaujinti ekonominę veiklą, reikia nuolatinių veiksmų. Kad paremtų valstybių narių pastangas tose srityse, ES turėtų visapusiškai išnaudoti įvairias turimas priemones. Be to, valstybės narės ir Sąjunga turėtų bendradarbiaudamos rengti priemones, kurios yra būtinos, kad galėtume grįžti prie įprasto savo visuomenės ir ekonomikos funkcionavimo ir tvaraus augimo, įtraukdamos, *inter alia*, žaliąją pertvarką bei skaitmeninę transformaciją ir naudodamosi visa krizės metu įgyta patirtimi;

(7) dėl COVID-19 krizės išryškėjo bendrosios rinkos gebėjimas lanksčiai prisitaikyti prie išskirtinių aplinkybių. Vis dėlto siekiant užtikrinti greitą ir sklandų perėjimą prie atsigavimo etapo ir laisvo prekių, paslaugų bei darbuotojų judėjimo, išskirtines

[5] COM(2020) 112 *final*.
[6] COM(2020) 123 *final*.

priemones, neleidžiančias įprastai veikti bendrajai rinkai, būtina panaikinti, kai tik jos bus nebebūtinos. Dabartinė krizė parodė, kad sveikatos sektoriuje reikia pasirengimo krizėms planų, visų pirma apimančių geresnes pirkimo strategijas, diversifikuotas tiekimo grandines ir strateginius būtiniausių prekių rezervus. Jie yra esminiai platesnių pasirengimo krizėms planų rengimo elementai;

(8) kad visus nenaudojamus Europos struktūrinių ir investicijų fondų išteklius valstybės narės galėtų sutelkti išskirtiniam COVID-19 pandemijos poveikiui švelninti, Sąjungos teisės aktų leidėjas jau priėmė atitinkamų teisės aktų pakeitimus[7]. Tais pakeitimais bus suteikta papildomų lankstumo galimybių ir nustatytos supaprastintos ir racionalizuotos procedūros. Siekiant sumažinti pinigų srautų sunkumus, valstybėms narėms taip pat suteikta galimybė 2020–2021 finansiniais metais pasinaudoti 100 % bendru finansavimu iš Sąjungos biudžeto. Lietuva raginama visapusiškai pasinaudoti tomis galimybėmis, kad padėtų asmenims ir sektoriams, kuriuos šie iššūkiai paveikė labiausiai;

(9) dėl skirtingų specializacijos modelių tikėtina, kad skirtinguose Lietuvos sektoriuose ir regionuose socioekonominiai pandemijos padariniai bus nevienodi. Todėl kyla rizika, kad skirtumai Lietuvoje didės. Atsižvelgiant į riziką, kad laikinai sutriks valstybių narių tarpusavio konvergencijos procesas, dabartinėmis aplinkybėmis reikia tikslinių atsakomųjų politikos priemonių;

(10) 2020 m. gegužės 15 d. Lietuva pateikė 2020 m. nacionalinę reformų darbotvarkę, o 2020 m. balandžio 30 d. – 2020 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

(11) šiuo metu Lietuvai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis;

(12) 2020 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato nominaliojo balanso pablogėjimą nuo 0,3 % BVP pertekliaus 2019 m. iki 11,4 % BVP deficito 2020 m. Numatoma, kad 2021 m. deficitas sumažės iki 3,9 % BVP. 2020 m. stabilumo programoje numatoma, kad iki 36,3 % BVP 2019 m. padidėjęs valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2020 m. išaugs iki 50,6 %. Makroekonominę ir fiskalinę perspektyvą veikia didelis neapibrėžtumas dėl COVID-19 pandemijos;

(13) reaguodama į COVID-19 pandemiją ir laikydamasi suderinto Sąjungos požiūrio, Lietuva ėmėsi biudžetinių priemonių, kad padidintų sveikatos sistemos pajėgumą, suvaldytų pandemiją ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Pagal 2020 m. stabilumo programą tos biudžetinės priemonės sudarė 6,8 % BVP. Šios priemonės apima mokesčių atidėjimą, papildomą finansavimą medicinos atsargoms pirkti, subsidijas darbo vietoms išlaikyti ir socialines išmokas savarankiškai dirbantiems asmenims ir darbuotojams, nukentėjusiems nuo COVID-19 krizės. Kadangi Komisijos atlikta kai kurių priemonių struktūros ir įgyvendinimo

---

[7] 2020 m. kovo 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/460, kuriuo dėl konkrečių priemonių investicijoms į valstybių narių sveikatos priežiūros sistemas ir kitus jų ekonomikos sektorius sutelkti reaguojant į COVID-19 protrūkį iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 508/2014 (Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva) (OL L 99, 2020 3 31, p. 5), ir 2020 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/558, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013 ir (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis, kuriomis sudaromos išskirtinės lanksčios sąlygos naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas reaguojant į COVID-19 protrūkį (OL L 130, 2020 4 24, p. 1).

analizė rodo palyginti nedidelį galimą panaudojimą, Komisija darė prielaidą, kad Vyriausybės priemonių poveikis viešiesiems finansams bus mažesnis. Be to, Lietuva paskelbė apie diskrecines priemones, kurios, nors ir nedaro tiesioginio poveikio biudžetui, padės reaguoti į krizę, be kita ko, palaikant įmonių likvidumą; 2020 m. stabilumo programoje įvertinta, kad jos sudarys 3,8 % BVP. Tos priemonės apima paskolų garantijas (2,9 % BVP). Apskritai priemonės, kurių ėmėsi Lietuva, atitinka Komisijos komunikate dėl suderinto ekonominio atsako į COVID-19 protrūkį išdėstytas gaires. Visiškas tų priemonių įgyvendinimas, o vėliau, kai leis ekonominės sąlygos, fiskalinės politikos perorientavimas siekiant užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę padės išsaugoti fiskalinį tvarumą vidutiniu laikotarpiu;

(14) remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, grindžiama nesikeičiančios politikos scenarijumi, Lietuvos valdžios sektoriaus balansas bus −6,9 % BVP 2020 m. ir −2,7 % BVP 2021 m. Numatoma, kad 2020 ir 2021 m. valdžios sektoriaus skolos santykis vis dar neviršys 60 % BVP;

(15) dėl 2020 m. Lietuvos planuojamo 3 % BVP deficito ribos viršijimo 2020 m. gegužės 20 d. Komisija paskelbė pranešimą, parengtą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Apskritai analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžtas deficito kriterijus nėra įvykdytas;

(16) pagal Komisijos 2020 m. pavasario prognozę numatoma, kad Lietuvos BVP susitrauks 8 %, o 2021 m. turėtų greitai atsigauti 7,5 %. Siekdama reaguoti į COVID-19 protrūkį ir sušvelninti ekonominius padarinius, kovo 16 d. Lietuva paskelbė Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą. Planui numatyta skirti 2,5 mlrd. EUR, arba 6,3 % šalies bendrojo vidaus produkto (BVP), įskaitant iki 500 mln. EUR sumą, arba 1,3 % BVP, sveikatos sistemai būtiniems ištekliams užtikrinti. Dar 500 mln. EUR skirta darbo vietoms ir gyventojų pajamoms išsaugoti. 500 mln. EUR padidintas valstybės garantijų fondų limitas, taip pat ekonomikai skatinti patvirtinta papildomų valstybės garantijų iki 500 mln. EUR. Balandžio mėn. Europos Komisija patvirtino kelias Lietuvos parengtas pagalbos schemas, skirtas Lietuvos ekonomikai remti per COVID-19 protrūkį. Tų schemų tikslas – padėti patenkinti skubius įmonių apyvartinio kapitalo poreikius ir tęsti veiklą per pandemiją ir po jos. Be to, Lietuvos bankas sušvelnino kai kuriuos kapitalo reikalavimus, kad komerciniai bankai galėtų padidinti skolinimą realiajai ekonomikai;

(17) iš dalies dėl sveikatos sistemos, kuri nepakankamai finansuojama, neoptimalaus efektyvumo Lietuvos sveikatos rezultatai ilgą laiką atsilieka nuo kitų valstybių narių. Dėl dabartinės pandemijos sistemai kilo papildomas spaudimas ir dar labiau išryškėjo struktūriniai iššūkiai, be kita ko, lėta pažanga gerinant paslaugų kokybę, nepakankamas investavimas į pirminę sveikatos priežiūrą ir nepadaryta pažanga pritaikant ligoninių tinklą, kad jis taptų efektyvesnis ir labiau atitiktų poreikius. COVID-19 krizė taip pat atskleidžia sveikatos netolygumus, susijusius su darbo jėgos trūkumu ir geografine paslaugų ir jų poreikių neatitiktimi. Lietuvai reikia sutelkti išteklius, kurių reikia siekiant įveikti dabartinę krizę ir ateityje padidinti savo sveikatos sistemos atsparumą. Nors skubiais veiksmais daugiausia dėmesio skiriama pajėgumų, susijusių su sveikatos priežiūros darbuotojais ir svarbiais medicinos reikmenimis bei įranga, stiprinimui siekiant išgelbėti gyvybes pandemijos metu, reikėtų plėsti ilgalaikes investicijas siekiant padidinti sveikatos sistemos atsparumą, kad ji galėtų nuolat tęsti veiklą, vėl imti veikti optimaliai ir pasirengti naujiems sukrėtimams. Todėl reikės skirti pakankamai išteklių sveikatos sistemos prieinamumui, efektyvumui ir kokybei gerinti, kad ji galėtų geriau reaguoti į dažnesnių lėtinių sveikatos sutrikimų, senėjimo ir įsisenėjusių sveikatos netolygumų iššūkius. Šiuo atžvilgiu itin svarbi

pirminė sveikatos priežiūra ir e. sveikatos plėtra. Be to, Lietuva turėtų užtikrinti, kad pastaruoju metu pagerėjęs sveikatos priežiūros įperkamumas nepablogėtų. Galiausiai būsimam atsparumui užtikrinti taip pat reikės didinti sistemos gebėjimą keisti nesveiką gyvenseną (tai vienas iš kitų svarbių veiksnių, lemiančių prastus sveikatos rezultatus Lietuvoje) ir dėti daugiau pastangų, kad ilgalaikės priežiūros sektorius pasirengtų veikti visuomenei senėjant;

(18) prieš COVID-19 pandemiją dalyvavimas darbo rinkoje buvo aktyvus, o nedarbo lygis žemas, tačiau dėl krizės kilo naujų iššūkių. Pasinaudodama Sąjungos finansavimu Lietuva įgyvendino sutrumpinto darbo laiko tvarką, kad sumažintų pandemijos pasekmes užimtumui, ir kitas priemones, kad sušvelnintų neigiamą poveikį įmonėms ir savarankiškai dirbantiems asmenims. Prieš krizę aktyvios darbo rinkos politikos priemonių aprėptis mažėjo, o dalyvavimo suaugusiųjų mokymosi programose lygis išliko žemas. Tačiau siekiant padėti bedarbiams kuo anksčiau grįžti į darbo rinką, reikės didinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių ir kitų priemonių, skirtų darbo jėgos kvalifikacijai keisti ir kelti, aprėptį. Siekiant užtikrinti prasmingą ir nepavėluotą socialinių partnerių dalyvavimą rengiant išėjimo iš krizės ir atsigavimo procesą, svarbu stiprinti jų gebėjimus;

(19) nors prieš krizę imtasi veiksmų skurdo ir socialinės atskirties rizikai mažinti, pvz., padidinus universalią išmoką vaikui ir pensijas, skurdo ir pajamų nelygybės rodikliai vis dar tarp didžiausių ES. Lietuvos viešosios išlaidos socialinei apsaugai yra palyginti mažos, o socialinių pervedimų poveikis skurdo mažinimui yra nedidelis ir socialinių rodiklių suvestinėje vertinamas kaip kritinis. Šalies galimybes finansuoti viešąsias gėrybes bei paslaugas ir mažinti skurdą bei pajamų nelygybę riboja mažas mokesčių ir socialinių išmokų sistemos progresyvumas ir perskirstymo pajėgumas. Tikėtina, kad neigiamas COVID-19 pandemijos poveikis užimtumui ir namų ūkių pajamoms šias problemas dar labiau paaštrins. Gali prireikti tokių laikinų priemonių kaip tinkamumo gauti išmokas kriterijų, kai kurių išmokų dydžių ir jų mokėjimo trukmės peržiūra, kad nuo pandemijos labiausiai nukentėjusių asmenų padėtis neblogėtų. Minimalios socialinės apsaugos sistema turėtų būti išplėsta, kad būtų remiamos visos grupės, įskaitant savarankiškai dirbančius asmenis, netipinius darbuotojus ir pažeidžiamiausius asmenis. Reikia stiprinti pagrindinių socialinių paslaugų teikimo ir aprūpinimo socialiniu būstu pastangas, kad paramą gautų tie, kuriems jos reikia;

(20) viešojo sektoriaus paskolomis ir garantijomis įmonėms, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), teikiama likvidumo parama buvo itin svarbi, tačiau tarpininkai turi veiksmingai ir greitai ją paskirstyti, o paskolų teikimo sąlygose turi būti atsižvelgta į krizę. Rengiant ir įgyvendinant šias priemones reikia atsižvelgti į bankų sektoriaus atsparumą. Pagerinti MVĮ pinigų srautus padėtų mokesčių bei socialinių įmokų mokėjimo atidėjimas ir viešųjų institucijų sutartinių mokėjimų paspartinimas. Įsteigtoms naujoms pradedančiosioms ir veiklą plečiančioms įmonėms gali prireikti specialios paramos, pvz., užtikrinant, kad akcinio kapitalo dalių nuosavybė priklausytų viešosioms įstaigoms, ir nustatant paskatas rizikos kapitalo fondams didinti investicijas į šias įmones. Reikėtų toliau stengtis mažinti nereikalingą reguliavimo ir administracinę naštą ir teikti efektyvias skaitmenines viešąsias paslaugas piliečiams ir įmonėms;

(21) Lietuva turėtų užtikrinti, kad jos priemonės, kuriomis skatinamas ekonomikos atsigavimas, būtų orientuotos į ateitį ir palengvintų skaitmeninę ir žaliąją pertvarką, o šiose srityse yra nemažai iššūkių. Kalbant apie skaitmeninę pertvarką, skaitmeninių įgūdžių lygis yra žemesnis už ES vidurkį: MVĮ nurodė patyrusios didelių sunkumų užpildyti laisvas IRT darbo vietas. Nors šviesolaidinio ryšio diegimo tiek miestuose,

tiek kaimo vietovėse rodikliai viršija ES vidurkį, fiksuotojo plačiajuosčio ryšio aprėptis ir skverbtis yra labai maža, o tarp miestų ir kaimo vietovių tebėra didelių skirtumų;

(22) siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, bus svarbu paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas, be kita ko, imantis atitinkamų reformų. Kiek tai susiję su žaliąja pertvarka, visas Lietuvoje išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis nuo 2010 m. beveik nepakito. Lietuvos išteklių našumo rodiklis yra vienas mažiausių ES, o žiedinio (pakartotinio) medžiagų naudojimo lygis yra gerokai žemesnis už ES vidurkį. Pagal Lietuvos nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą sumažinti ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro labai padėtų pastatų energinio naudingumo didinimas pasinaudojant energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos sprendimais, šildymo sistemų modernizavimas ir didesnio transporto sektoriaus darnumo užtikrinimas. Tikslinės viešosios ir privačiosios investicijos, kuriomis siekiama spręsti šias problemas, ir kitos investicijos, darančios didelį poveikį aplinkai ir sveikatai, gali skatinti ekonomikos augimą bei atsparumą ir padėti užtikrinti tvarų atsigavimą po krizės. Jau suplanuotos investicijos, pavyzdžiui, pastatų renovacijos ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityse, leidžia greitai nustatyti projektus, kurių įgyvendinimas galėtų būti paankstintas ir kurie prisidėtų prie ekonomikos atsigavimo. Vidutinio laikotarpio atsigavimo priemonių parengiamasis darbas galėtų būti grindžiamas valstybių narių nacionaliniais energetikos ir klimato srities veiksmų planais, bendro intereso projektų sąrašu ir infrastruktūros plėtros planais. Be to, projektas „Rail Baltica“ ir energetikos tinklų jungčių projektai yra pagrindiniai Lietuvos investicijų prioritetai, kuriais siekiama padidinti Lietuvos saugumą ir integraciją į ES bendrąją rinką. Lietuvai reaguoti į kai kuriuos dėl perėjimo prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos kylančius iššūkius, visų pirma šalies ataskaitos D priede nurodytose teritorijose, turėtų padėti 2021–2027 m. Teisingos pertvarkos fondo programavimas. Tai suteiktų Lietuvai galimybę kuo geriau pasinaudoti tuo fondu;

(23) nors šiose rekomendacijose dėmesys sutelktas į pandemijos socioekonominio poveikio švelninimą ir palankesnių sąlygų ekonomikai atsigauti sudarymą, 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtose 2019 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose taip pat aptartos reformos, būtinos siekiant reaguoti į vidutinio laikotarpio ir ilgalaikius struktūrinius iššūkius. Tos rekomendacijos tebėra aktualios, o jų įgyvendinimas bus toliau stebimas per visą kitų metų Europos semestro metinį ciklą. Taip pat bus stebimas ir rekomendacijų dėl ekonominės politikos, susijusios su investicijomis, įgyvendinimas. Į pastarąsias rekomendacijas turėtų būti atsižvelgta strateginio sanglaudos politikos finansavimo po 2020 m. programavimo procese, be kita ko, rengiant dabartinės krizės poveikio švelninimo priemones ir išėjimo iš jos strategijas;

(24) Europos semestras yra nuolatinio Sąjungos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema, galinti prisidėti prie tvarios ekonomikos. 2020 m. nacionalinėse reformų programose valstybės narės įvertino pažangą, padarytą įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT). Užtikrindama, kad būtų visapusiškai įgyvendintos toliau pateiktos rekomendacijos, Lietuva prisidės prie pažangos, daromos siekiant DVT, ir bendrų pastangų užtikrinti konkurencingą tvarumą Sąjungoje;

(25) siekiant greitai atsigauti nuo ekonominio COVID-19 poveikio, labai svarbu glaudžiai koordinuoti ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomiką. Lietuva, kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į Euro grupės politines gaires, turėtų

užtikrinti, kad jos politika ir toliau atitiktų rekomendacijas euro zonai ir būtų koordinuojama su kitų euro zonos valstybių narių politika;

(26) per 2020 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Lietuvos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2020 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2020 m. stabilumo programą ir 2020 m. nacionalinę reformų darbotvarkę, taip pat veiksmus, kurių Lietuva ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Lietuvos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;

(27) atsižvelgdama į tą vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2020 m. stabilumo programą, o jos nuomonė[8] pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Lietuvai 2020 ir 2021 m. imtis šių veiksmų:

1. Laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Didinti sveikatos sistemos atsparumą, be kita ko, sutelkiant adekvatų finansavimą ir sprendžiant sveikatos priežiūros darbuotojų ir svarbių medicinos reikmenų trūkumo problemą. Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę.

2. Švelninti krizės poveikį užimtumui. Didinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių finansavimą bei aprėptį ir skatinti gerinti įgūdžius. Užtikrinti minimalios socialinės apsaugos sistemos aprėptį bei adekvatumą ir padidinti mokesčių ir socialinių išmokų sistemos veiksmingumą apsaugant nuo skurdo.

3. Palaikyti įmonių, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių ir į eksportą orientuotų sektorių, likvidumą. Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas. Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į labai didelio pajėgumo plačiajuosčio ryšio aprėptį ir skverbtį, švarią ir efektyvią energijos gamybą bei vartojimą ir darnųjį transportą. Skatinti technologines inovacijas mažosiose ir vidutinėse įmonėse.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas

[8] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.